

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

संस्कृत पारंगत (एम.ए.) नियमित

परीक्षा: जून - २०२२

सत्र ४ थे

विषय: मुद्राराक्षस (19R3408)

दिनांक: २४/०६/२०२२

गुण : ६०

वेळ : स. १०.०० ते १२.३०

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात. २) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य.

प्र.१. केषामपि त्रयाणां मातृभाषया अनुवादः करणीयः। (१६)

१. विक्रान्तैर्नयशालिभिः सुसचिवैः श्रीवक्रनासादिभिर्नन्दे जीवति या तदा न गमिता स्थैर्यं चलन्ती मुहुः।
तामेकत्वमुपागता द्युतिमिव प्रल्हादयन्तीं जगत् कश्चन्द्रादिव चन्द्रगुप्तनृपतेः कर्तुं व्यवस्येत् पृथक्?
२. इह विरचयन्साध्वीं शिष्यः क्रियां न निर्वार्यते त्यजति तु यदा मार्गं मोहात्तदा गुरुङ्कुशः।
विनयरुचयस्तस्मात्सन्तः सदैव निरङ्कुशाः परतरमतः स्वातन्त्र्येभ्यो वयं हि पराङ्मुखाः॥
३. मद्भृत्यैः किल सोऽपि पर्वतसुतो व्याप्तः प्रविष्टान्तरैरुद्युक्ताः स्वनियोगसाधनविधौ सिद्धार्थकाद्याः स्पशाः।
कृत्वा संप्रति कैतवैन कलहं मौर्येन्दुना, राक्षसं भैत्स्यामि स्वमतेन भेदकुशलो ह्येषं प्रतीपं द्विषः॥
४. शिखां मोक्तुं बद्धामपि पुनरयं धावति करः प्रतिज्ञामारोढुं पुनरपि चलत्येष चरणः।
प्रणाशान्नन्दानां प्रशममुपयातं त्वमधुना परीतः कालेन ज्वलयसि मम क्रोधदहनम्॥
५. देवस्य येन पृथिवीतलवसवस्य सजवाग्रासनापययान्निकृतिर्न सोढा।
सोऽयं स्वयंकृतनराधिपतेर्मनस्वी मौर्यात्कथं नु परिभूतिमिमां सहेत?

प्र.२. केषामपि त्रयाणां ससन्दर्भं स्पष्टीकरणं लिखत। (१६)

१. पुत्र, चाणक्यविरहिते देशे वस्तव्यम्।
२. निर्व्यूढं प्रतिपन्नवस्तुषु सतामेतद्धि गोत्रव्रतम्।
३. कुमार शब्दे कुतो मे शिरोवेदनायाः सह्यता?
४. अयं दुरात्मा अथवा महात्मा कौटिल्यः।
५. कीदृशस्तृणानामग्निना सह विरोधः?

प्र.३. टिप्पणीत्रयं लिखत। (१५)

- १) चन्दनदासः।
- २) मुद्राराक्षसम् इति शीर्षकस्य समर्पकता।
- ३) शकटदासः।
- ४) प्रस्तावना।
- ५) अहितुण्डिकः।

प्र.४. सविस्तरं लिखत। (१३)

षष्ठाङ्कस्य रसग्रणं लिखत। अथवा मुद्राराक्षसस्य नायकविवादं विवृणत।
